

MARS 2019

JAVNAÐARTÍÐINDI

TEMA

ARBEIÐARA- RØRSLAN OG JAVNAÐAR- FLOKKURIN

JÓNLEIF JOHANNESSEN

VÆLFERÐARSAMFELAGIÐ HVÍLIR Á EINUM RÍKUM VITANARSAMFELAG

ODDAGREIN

TÍÐARHÓSKANDI ARBEIÐSMARKNAÐUR

6

VILJA HAVA UMBOÐ VALT ÚR EYSTUROYNNI

Eysturoyar Javnaðarfelag

10

ARBEIDARARØRSLAN OG JAVNAÐARFLOKKURIN

Rannvá Dam í Baianstovu

14

FERÐAVINNA, FJØLLINI OG FÓTASPOR Á FOLDUM

Kristianna W. Poulsen

20

BREXIT LETUR UPP FYRI MØGULEIKUM

Regin Berg

- 3 Oddagrein
- 4 Løgtingið stutt sagt
- 6 Limafelagið
- 10 Í ljóskastaranum
- 13 Lesarabrævið
- 16 Í reyða stólinum
- 18 Av borgini
- 19 Ungmannafelagið
- 21 Nýtt úr útheimi
- 27 Røður
- 30 Minningarorð og merkisdagar
- 32 Hvat nú?

Ókeypis talgilt limablað frá Javnaðarflokkinum | Blaðstjóri: Jóna Ólavsdóttir Dalsgarð | Uppseting: Oluffa Joensen | Útgevandi: Javnaðarflokkurin, Niels Finsengøta 14, Postboks 208, FO 100 Tórshavn, Tel. 202 202, T-postur: javnadarflokkurin@logting.fo

TÍÐARHÓSKANDI ARBEIÐSMARKNAÐUR

Leygardagin 9. mars hevði Starvs-
mannafelagið aðalfund, har eg var
boðin at luttaka í pallborðskjaki.
Evnini vóru verkfalsrætturin og styttri
arbeiðsvika. Tvey áhugaverd evni, sum
hava stóran týdning fyri Javnaðar-
flokkin.

Lat meg byrja við tí fyrsta: Verkfals-
rætturin skal varðveitast! Men vit
mugu tora at viðgera karmarnar fyri
verkfallinum. Partarnir á arbeiðs-
marknaðinum mugu finna eina semju
um, hvussu vit í dagsins samfelag
skipa eitt verkfall best. Undir seinastu
verkføllunum hava nakrir spurningar
tikið seg upp: 1: Hava fakfeløgini á
almanna- og heilsuøkinum fyrimunir
fram um hini, av tí at lív og heilsa
verður sett í

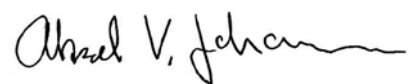
vanda? og 2: Hóast vit sum útgangs-
støði hava álit á, at fakfólkini ikki seta
lív og heilsu í vanda, so skapar tað
ørkymlan í samfelagnum, tá undan-
tøkini eru fá, ella, sum vit sóu undir
seinasta verkfalli, at øll undantøkini
vórðu tikin aftur. Tí mugu vit tora at
viðgera, um hetta er rætti mátin. Eisini
eiga vit at viðgera, hvar evsta ábyrgdin
liggur, skuldi nakað hent undir einum
verkfalli. Er tað fakfelagið? Er tað
politiski myndugleikin? Løgmaður?
ella eru tað fakfólkini, sum eiga evstu
ábyrgdina? Her eru fólk ymisk á máli,
og tí mugu vit koma til eina felags
semju, so karmarnir eru greiðir, tá vit
aftur uppliva eitt verkfall.

Næsta evni á pallborðsfundinum
var at stytta arbeiðsvikuna úr 40
niður í 37 tímar. Eitt ógvuliga áhuga-
vert uppskot, sum hevði lætt um hjá
nógvum. Tey flestu, sum arbeiða 40
tíma viku, kanska serliga barna-
familjur, hava ein skundmiklan
gerandisdag, har tað snýr seg
um at fáa dagin at hanga saman
við matpakkum, koyring aftur og
fram til frítíðarítriv, halda hús og
passa arbeiði. Vit síggja tíverri, at
fleiri og fleiri gerast strongd
ella dragast við sálar-
ligar avbjóðingar. Tí
eiga vit at taka hetta
í størsta álvara, og
ein av uppgávuunum
sum politiskur
myndugleiki er at
skipa karmarnar
í samfelagnum
soleiðis, at tað
ber til hjá fólki at
fáa arbeiðslív og

familjulív at hanga saman.

Eisini hevði ein styttri arbeiðsvika
havt positivar avleiðingar fyri ávísar
starvsbólkar. Føroyskar kvinnur eru
millum tær í øllum heiminum, sum
arbeiða mest niðursetta tíð. Fyri ein, ið
til dømis arbeiðir 30 tímar um vikuna,
hevði hetta verið ein lønarhækking
frá 30/40 pørtum til 30/37 partar.
Ein tiltrond lønarhækking fyri fleiri
starvsbólkar, sum frammanundan
ikki forvinna ov nógv. Eisini vita vit, at
ávís yrkisfeløg hava víst á, at tað ikki
ber til at arbeiða fulla arbeiðsviku í trý
skiftisvaktum uttan at bróta sáttmála
ella lóg á økinum, og at røktararbeiði
í nógvum førum er so mikið tungt,
at fólk noyðast niður í tíð fyri at klára
gerandisdagin. Tí eiga vit undir øllum
umstøðum at gera tað vit kunnu fyri
at betra um arbeiðsumstøðurnar hjá
hesum starvsbólkom.

Í tøttum samstarvi við fakfeløgini
eiga vit at meta um, hvussu vit á
bestan hátt skapa karmarnar fyri
tíðarhóskandi arbeiðsmarknaðinum,
har vit sum best fáa arbeiðslív og
familjulív at ganga hond í hond.

Aksel V. Johannesen, formaður

LØGTINGIÐ STUTT SAGT

RÆÐAST IKKI DANSKAR GRUNNAR

Eftir at danski Novo-grunnurin vísti áhuga fyri at stovna eitt sonevnt Steno Diabetes Center í Føroyum, hevur hetta elvt til miklan orðadrátt her heima. Tí hevur Henrik Old spurt donsku stjórnina um teirra royndir við grunnasamstarvi í sambandi við menningina av vælfæðarsamfelagnum. Og har var svarið púra greitt, at í einum væl skipaðum samstarvi er ongin orsök at stúra. Danir hava drúgvur royndir við at samstarva við grunnar um alskins vælfæðartænastur, so hetta fara vit eisini at megna, sigur Henrik Old.

SKRIVAÐ HEVUR: RÓI DAM DALSGARD

SKÚLANOKTAN

Skúlanoktan er ein skjótt vaksandi trupulleiki, sum merkir, at børn og ung aftra seg við at fara í skúla. Hin 1. mars setti Jónleif Johannesen Honnu

Jensen, landsstýriskvinnu í skúlamálum, ein §52a spurning um evnið, har hann vísti á grein í nýggjasta skúlablaðnum (1/2019), har staðfest varð, at ov nógvir næmingar føla seg, av ymsum ávum, ikki færa fyri virka undir fakliga og sosiala trýstinum, sum ofta eyðkennir skúlagongdina.

VIÐLÍKAHALD AV SAMFERÐSLUKERVINUM

Hin 13. februar setti Kristianna Winther Poulsen Heðini Mortensen, landsstýrismanni í samferðslumálum, ein munnligan fyrispurning um viðlíkahald av samferðslukervinum. Av røðarapallinum vísti hon á, hvussu nógv játtanin til viðlíkahald er lækkað seinastu 23 árini, og at hetta merkir forfall av vegum og brúm. Tingkvinnan metir hetta vera sera óheppið, serliga nú í góðum tíðum.

Kristianna mælir til, at vit marka ein part av vegskattinum til viðlíkahald av vegakervinum, so tey, sum slíta veginar, beinleiðis eru við til at gjalda.

EFTIRSKÚLI Á TVØROYRI Í SUMMAR

Vit í Javnaðarflokkinum fegnast saman við Bjarna Hammer í hesum døgum, tí í somu viku, sum sáttmálin um Hvalbiartunnilin varð undirskrivaður, boðaði Bjarni frá, at fyrstu næmingarnir verða tiknir upp á Føroya Eftirskúla á Tvøroyri longu í summar. Bjarni hevur áhaldandi arbeitt fyri at røkka málinum um eftirskúla í Suðuroy, sum eisini er felt niður í samgonguskjalið. Í tøttum samstarvi við Mentamálaráðið hevur ein bólkur av lokalum eldsálum av Tvøroyri arbeitt við hugskotinum, og nú verður seinasta hond lögð á fyrireikingar og góðkenningar.

EITT SKÚLASKIP TIL UNG VIÐ AVBJÓÐINGUM

“Megna títt lív” er verkætlan undir Almannamálaráðnum, sum í samstarvi við Heilsumálaráðið og Mentamálaráðið skal rækka ungum við serliga stórum avbjóðingum, sum verandi tilboð ikki rækka.

Helena Dam á Neystabø mælir í hesum sambandi til, at vit kanna møguleikan fyri einum føroyskum skúlaskipi, sum part av hesi verkætlan.

- Har kann dentur leggjast á, at tey ungu og ognar sær vinnuligar førleikar og týðningarmiklar sosialar relatióir. Hetta kundi verið við til at skapað fastar og mennandi karmar kring tilveruna hjá einum parti av ungdómi okkara, sum hevur serligar og samansettar avbjóðingar, sigur Helena Dam á Neystabø.

TYKIST VERA BREIÐ SEMJA UM FÓLKASKÚLAN

Alt samgonguskeiðið hevur ein bólkur við tinglimum úr øllum flokkum arbeitt við broytingum í fólkaskúlalógini. Uppskotið var til 1. viðgerð 21. mars, har Rigmor Dam var framsøgufólk fyri Javnaðarflokkin. Sum landsstýriskvinna var hon toghaldari í arbeiðinum at gera ávísar tillagingar, altso onga kollvelting í fólkaskúlanum. Javnaðarflokkurin fegnast serliga um, at samfelagsfrøði nú verður kravd lærugrein, at sangur og kreativar og handverksligar lærugreinar verða styrktar, og at hvør skúlin framyvir kann brúka tveir tímar av kravda tímatalinum í 1.-9. flokki til serlig átøk. Hetta letur upp fyri meira fleksibiliteti og størri rásarúmi hjá leiðslunum at leggja arbeiðið til rættis, sigur Rigmor Dam, sum eisini fegnast um, at breið semja tykist vera um málið.

LIMAFELAGIÐ

VILJA HAVA UMBOÐ VALT ÚR EYSTUROYNNI

SKRIVAD HEVUR:

EYSTUROYAR JAVNAÐARFELAG

Seinastu tíðina eru vit í Eysturoyar Javnaðarfelag ordiliga komin í valhýr. Vit hava tvey val fyrri framman, og tað setir sín dóm á felagið.

Seinasta val fingu vit eitt ordiliga gott val í Eysturoynni og fingu flokkinum óvanliga nógvar atkvøður, men tíverri ongan valdan úr oynni. Útgangsstøðið er sjálvsagt, at øll umboð floksins arbeiða fyrri alt landið, men vit mugu ásanna, at tað er hugaligari at vera virkin í einum felag, sum hevur umboð á tingi. Málið fyrri komandi val er tí fyrst og fremst at stuðla flokkinum fult og heilt, men eitt avgjørt síðumál er at fáa umboð valt úr oynni.

HÚSAGONGD TIL LIMIRNAR

Nevndin í Eysturoyar Javnaðarfelag

hevur arbeitt við eini hurð-til-hurð kampanju, sum hevur til endamáls at fáa limirnar virknar í felagnum. Ætlanin er at koma út til allar limirnar áðrenn aðalfundin, sum verður 1. apríl. Sunnudagin 25. mars fór forkvinna okkara Sunneva Mohr í fyrstu húsini á eystara armi á Skálafjørðinum. Við sær hevði hon ein brævbjálva við einum javnaðarpenni, eini reyðari karamellu og tveimum brøvum – einum frá sær sum forkvinnu í felagnum og einum frá Aksel V. Johannesen, floksformanni. Heitt varð á limirnar um at koma á aðalfundin og annars at stuðla flokkinum til komandi val, og móttøkan var yvirraskandi positiv.

Áðrenn eg fór avstað, ætlaði eg mær bara at banka uppá hjá summum og koyra brævbjálvan í postkassan hjá summum, tí hetta við at banka uppá

hjá fólki er ikki ordiliga eg. Men tað var simplulthen so hugnaligt. Eg fekk eitt gott prát við nógvar limir, og eg endaði við at fara á gátt hjá øllum, sigur Sunneva Mohr, forkvinna.

AÐALFUNDUR 1. APRÍL

Aðalfundurin hjá Eysturoyar Javnaðarfelag verður 1. apríl kl. 20.00 í húsunum hjá Skála Handverkarafelag. Skráin verður sambært lógum felagsins, men ætlanin er eisini, at Aksel V. Johannesen og vaeleyni úr Eysturoynni fáa høvi at siga nøkur orð. Felagið vónar og væntar at síggja nógv fólk á fundi.

SAMFELAGS- SKYLDA AT BOÐA FRÁ

Á aðalfundi hjá Bláa krossi 16. mars, sum varð hildin á Toftum, luttók Djóni Nolsøe Joensen við pallborðið. Djóni førði fram, at tað ein samfelagsskylda hjá okkum øllum at boða frá, um vit vita um ella uppliva børn, sum mistrívast orsakað av misnýtslu hjá foreldrum av ymsum slag.

- Hóast rákið tykist vera, at vit ikki skulu blanda okkum ov mikið í lívið hjá øðrum, so hava vit øll somul eina stóra ábyrgd yvir fyri okkara medmenniskjum, og serliga um varhugi er um, at barsins tarv og menning er í vanda. Vit, hvør í sínum lagi, kunnu vera við til at bróta so-siala arvin, tá talan til dæmis er um

rúsdrekkamisnýtslu. Við at rúma, møta og taka barnið í álvara, tá tað endiliga og eftir nógv umhugsni hevur valt at siga frá, kunnu vit vera viðvirkandi til, at barnið fær eina kenslu av, at tað var onkur har úti sum lurtaði og handlaði, segði Djóni Nolsøe Joensen.

Tú kanst gerast limur í Javnaðarflokkinum

við at fara inn á www.j.fo

JAVNAÐARFLOKKURIN

ARBEIÐARARØRSLAN OG JAVNAÐARFLOKKURIN

Í LJÓSKASTARANUM

SKRIVAD HEVUR:
RANNVÁ DAM Í BAIANSTOVU

Arbeidararørslan er navnið á tí fólkarørsluni, sum her í Norðurlondum hevur umboðað og savnað arbeidaran bæði fakliga og politiskt. Hetta er søgan um lívsneyðug rættindi, sum fólk undan okkum bardust fyri. Tey tordu at taka stríðið upp, seta krøv og ikki bakka aftur. Vit hava tosað við Helga Eidesgaard, søgufrøðing, um arbeidararørsluna og Javnaðarflokkin.

Ein stórir partur av arbeidararørsluni hevur verið stríðið fyri betri rættindum. Nógv av tí, vit í dag taka fyri givið, kunnu vit takka arbeidarafeløgnum fyri. Av ítøkiligum úrslitum kunnu nevast rætturin at fáa lønina útgoldna í hondina og 8-tíma arbeidsdagurin. Í nýggjari tíð hevur arbeidararørslan havt nógv at siga fyri, hvussu t.d. ALS skipanin og eftirlønarviðurskipti okkara eru broytt.

Ein, sum veit nógv innan hetta økið í Føroyum, er Helgi Eidesgaard. Helgi er søgufrøðingur og hevur skrivað bókina "Til Arbeidis Lív Ella Deyð" um fyrstu 100 árin hjá Havnar Arbeidsmannafelag. Í lýtuni arbeiðir hann við einum bókaverki um Føroya Arbeidarafelag.

FYRSTU FAKFELØGINI

"Fakfeløginu komu sjálvandi ikki burtur úr ongum, og nógv fyrireikingararbeiði var neyðugt, áðrenn fakfeløginu vórðu stovnað," sigur Helgi. Hóast skiparar og navigatørar eins væl og lærarar høvdu fingið síni fakfeløg áðrenn, byrjaði fakfelagsrørslan í Føroyum av álvara í 1911. Tá varð Føroya Fiskimannafelag sett á stovn, og tað vóru serliga gøtumenn, sum tóku stig til hetta landsfelagið fyri fiskimenn. Fá ár seinni komu so arbeidarafeløginu. Í 1915 varð Enigheden (seinni Fylking) sett á stovn á Tvøroyri, og Havnar Arbeidsmannafelag varð stovnað í 1916. Fyrsta arbeidskvinnufelagið, Fiskepigernes Fagforening, varð stovnað á Tvøroyri í 1922.

FYRSTI VINSTRAVENDI FLOKKUR Í FØROYUM

Arbeidararørslan í Norðurlondum hevur søguliga verið serliga knýtt at sosialdemokratisku flokknum, men í Føroyum komu arbeidarafeløginu, áðrenn nakar vinstravendur ella sosialdemokratiskur flokkur bleiv stovnaður. Á heysti í 1925 varð tað, sum seinni fekk navnið Suðurstreymoyar Javnaðarafelag, sett á stovn, og nakrar mánaðir seinni varð Froðbiar Sóknar Javnaðarafelag stovnað. Longu árið eftir stillaði Javnaðarflokkurin upp til fólkatingsval. Valevni floksins var Maurentius Viðstein, formaður í bæði Føroya Arbeidarafelag og Havnar Arbeidsmannafelag. Javnaðarflokkurin var fyrsti vinstravendi flokkurin í Føroy-

um, og frammanundan vóru bert Sambandsflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin í at velja. Serliga Sjálvstýrisflokkurin misti veljarar til nýggja flokkin.

ÁVIRKAN Á EGIÐ LÍV

Tað var allatíðina meiningin, at Javnaðarflokkurin og arbeðararørslan skuldu hava gott samstarv eisini í Føroyum. Hetta sæst m.a í rørlunar uppruna, har íblástur serliga kom frá dansku sosialdemokratunum. Modellid hjá dansku sosialdemokratunum var trístreingjað: fakfeløgini skuldu taka dystin upp á arbeðs-marknaðinum, politiska greinin, Javnaðarflokkurin, skuldi stríðast á politiska pallinum, og at enda skuldi arbeðarin royna at ognar sær vinnutólini. Hetta seinasta varð kent í Danmark sum Kooperativid. Meiningin við øllum hesum var, at løntakarin á allar máttar skuldi hava ávirkan á egið lív.

Hetta modellid eydnaðist væl í Danmark, har sosialdemokratarnir og fakfeløgini vóru væl og virðiliga sameind, og arbeðararnir áttu nógv vinnutól. Kend dømi um hetta eru t.d. bryggjaríð Stjernen, Arbejdernes Fællesbageri, Arbejdernes Landsbank og nógvu keypsamtøkurnar. Føroysku sosialdemokratarnir – ella javnaðarfólk – hava eisini gjørt sínar royndir, men her hevur tað gingið heldur striltið.

Á Tvøroyri stovnaði Enigheden seinast í 1920'unum, fíggað av Løgtinginum og danskari fígging, fyrítøkuna ísvirkið. Ætlanin var framskygd, men alheims fíggiarkreppan, sum byrjaði á Wall Street, vánaligur fiskaprísur og ein útróður, sum sveik, gjørdi sítt til, at verkætlanin miseydnaðist.

Eisini gøtufólk royndu seg við einum samvinnuáttaki, tá arbeðarafeløgini í bygdini tóku yvir Fiskavirkið, men eisini hetta miseydnaðist. Eitt samvinnufelag, ið veruliga riggaði, var Arbejdernes Trawlerdrift á Tvøroyri. AT varð í 1936 bygt á rovini hjá J. Mortensens Eftf., ið varð farið á húsagang. Eitt skifti var AT millum størstu reiðarí í landinum.

MISEYDNAÐ ROYND AT SAMANTVINNA FAKFELØGINI OG POLITISKA VEINGIN

Roynt varð sostatt at samantvinna fakfeløgini og politiska veingin, Javnaðarflokkurin, eins og í hinum Norðurlondunum, men royndin eydnaðist ikki so væl í Føroyum.

- Heilt ofta vóru tað tey somu andlitini sum gingu aftur í arbeðarafeløgnum og í Javnaðarflokkinum, so ein kann undra seg, hví hetta samstarvið ikki eydnaðist betur, sigur Helgi. Fyrstu árin var tað púra vanligt, at Javnaðarflokkurin gjørdi lógaruppskot í neyvum samstarvi við arbeðarafeløgini, áðrenn uppskotini vórðu lægd fyrí Løgtingið, ella gjørdi arbeðarafeløgini sjálvi uppskot, sum Javnaðarflokkurin síðani legði fram.

Helgi hevur tó sítt boð uppá, hví hetta samstarvið ikki bleiv tættari, hóast nógv royndir vóru gjørdar. Serliga metir hann, at ríkisráttarlígi spurningurin setti kílir í samstarvið og hevur havt stóra ávirkan. Sum dømi nevni Helgi, at í 1930'unum byrjaðu arbeðarafeløgini at kjakast um møguligan limaskap í danska landsfelagnum De samvirkende Fagforbund (seinni LO). Tá kom rok í.

Borgarlígi vøngurin í Føroyum hevði ongan áhuga í, at føroyska arbeðararørslan, sum hesi árin arbeiddi tætt saman við Javnaðarflokkinum, fekk styrk úr Danmark, og eisini varð tosað um, at Javnaðarflokkurin vildi avreiða føroyska arbeðaran til danskt yvirvald. Dagblaðið og Føroya Social-Demokrat skutu hesi árin við skørpum eftir hvørjum øðrum, og so nógv rok stóðst av hesum, at ætlanin um føroyskan DsF-limaskap varð slept fyrí fyrst.

Á Tvøroyri eydnaðist tað at fáa arbeðararørsluna og Javnaðarflokkurin at fylkjast, men aðrastaðni gekst hetta als ikki so væl. Á Tvøroyri høvdu Thomas Mikal Strøm úr Enigheden og versonur hansara, Petur Mohr Dam,

megnað at smíða eina samgongu millum flokk og arbeðarafeløg, men hetta eydnaðist als ikki í sama mun norðanfjørðs.

SPURNINGUR UM LOYSING OG SAMBAND

Eftir kríggid varð aftur tosað um limaskap í DsF, men hóast føroyska arbeðararørslan atkvøddi fyrí limaskapi í danska landsfelagnum, gjørdist spurningurin um loysing og samband so ógvuslígur, at m.a. Jákup í Jákupsstovu hótti við at spreingja Føroya Arbeðarafelag, um ætlanin gjørdist veruleiki. Síðani fóru so arbeðarafeløgini í Havn og í Klaksvík úr Føroya Arbeðarafelag, og hetta syndraði rørluna. Føroyskir arbeðarar hava ikki staðið í sama landsfelag síðani tá.

Tað, at Tjóðveldisflokkurin varð stovnaður, gjørdi, at nú fóru bráðliga tveir flokkar at dyrgja í sama veljarahavi, og flokkarnir báðir hava kappast dúgliga um atkvøðurnar hjá arbeðarum og fiskimonnum. Tað er ikki ov nógv sagt, at hendan kappingin hevur forðað fyrí, at arbeðararørslan hevur knýtt so tætt bond við politiskar flokkar sum í grannalondum okkara.

GOTT SAMSTARV HÓAST ALT

Javnaðarflokkurin hevur tó havt rættlíga gott samstarv við arbeðararørsluna, og tað er ikki ov nógv sagt, at nógvir fakfelagsformenn hava samstundis verið javnaðarfólk. Hóast nógv verkföll vóru eitt nú í 1980'unum, so var eitt tolulíga gott samstarv millum Javnaðarflokkurin og arbeðararørsluna hesa tíðina. M.a. var karismatiska Ingeborg Vinther, sum í mong ár sat sum forkvinnu í FA, eitt tíðarskeið í 1980'unum næstforkvinnu í Javnaðarflokkinum. Nógvir batar vórðu gjørdir fyrí arbeðandi fólkid hesa tíðina, og á løgtingsvalinum í 1990 fekk Javnaðarflokkurin heili 10 tinglimir.

VERKAMANNAFYLKINGIN

Tað gekk tó galið, tá kreppan kom. Tá vóru tað nógvir vanligir borgarir, har ímillum arbeððarar, sum føldu, at teir noyddust at gjalda fyri eina kreppu, sum vánaligir politikarar og spekulantar áttu skyldina í. Búskapurin mátti bjargast, og í samgongu við Fólkaflokkinum frá 1991-1993 royndi Javnaðarflokkurin at repa seglini. Frá 10 lögtingsumboðum í 1990, fekk flokkurin 5 lögtingsumboð í 1994. Nógvar av hesar atkvøðunum fóru beinleiðis frá Javnaðarflokkinum yvir til ný-

stovnaðu Verkamannafylkingina, sum fekk 3 lögtingsumboð á hesum valinum. Verkamannafylkingin varð fyrst og fremst stovnað av ónøgðum javnaðarveljarum úr fakfelagsrørsluni.

UPPRUNIN FYLGIR FLOKKINUM

Helgi sigur, at tað, at fólk úr arbeððararørsluni stovnaðu flokkinn, enn fylgir flokkinum. Tað er púra vanligt, at tá fakfeløg eru ónøgð við eitt ella annað, meðan Javnaðarflokkurin situr við valdið, eru politisk mótstøðufólk skjót

frammi og ákæra Javnaðarflokkinn fyri at hava mist sambandið við sín uppruna. Hetta hava mótstøðufólkini tó helst ikki nakað ímóti, og er tað júst fyri at seta kilar ímillum. Hinvegin eru tað eisini fólk í fakfelagsrørsluni, sum finnast at vantandi sambandinum millum flokk og fakfeløg, men tá er endamálið ofta hitt øvugta, nevniliga at royna at fáa Javnaðarflokkinn at nærkast sínum søguliga upphavi, arbeððararørsluni.

Socialdemokratiets Liste er Liste C.

Paa Valgdagen den 23. Januar møder alle, der sympatiserer med en positiv Erhvervspolitik ved Valgbordet og stemmer paa de socialdemokratiske Kandidater.

Socialdemokratiet er Arbejdernes, Fiskernes, Smaakaars-folkenes Parti. Socialdemokratiet er derfor mere end noget andet Parti et Folkeparti. Derfor bør hele det færøske Folk ved Lagtingsvalget afgive sin Stemme paa de socialdemokratiske Kandidater.

Derfor: Stem paa

Socialdemokratiet!

Sæt et Kryds ved Liste C.

»Føroya Socialdemokrates Trykkeri 1928.

YVIRBOÐSPOLITIKKUR OG POPULISMA Í HÆGSTA POTENSI

SKRIVAD HEVUR: FRANK DAVIDSEN

Í 26 ár hefur skattliga skipanin í sambandi við Samhaldsfasta staðið sína roynd, uttan at ein hefur hoyrt eitt negativt kis frá borgarliga veinginum. Tí borgarligu flokkarnir hava ásannað, at einasta politiska skipan, ið kann megna at uppbyggja eitt vælferðar-samfelag í einum landi við einans 50.000 íbúgvum, er eitt samhaldsfast samfelag, har øll lyfta í felag.

Men nú er fjáltur komin á borgarliga veingin, tí okkara pensjónistar hava fingið eina munandi hækking í pensjónini ígjøgnum Samhaldsfasta.

Borgarligu umboðini á Løgtingi hava áhaldandi trúttað niður í veljaran, at eingin betring var hjá pensjónistunum.

Og sjálvt um Almannamálaráðið hefur lagt broytinganar alment út, svart upp á hvítt, so ákærði fyrrverandi lögmaður á Vágaortalinum eins og í Norðlýsinum Almannamálaráðið fyri at arbeiða í loyndum fyri sitandi samgongu.

Tí sá aðalstjórin í Almannamálaráðnum seg noyddan at rættleiða fyrrverandi løgmann hesum viðvíkjandi.

Borgarligu flokkarnir kalla nú Samhaldsfasta fyri eina peningamaskinu, samstundis sum hesir flokkar leggja upp til at syndra hesa skipan, ið skal tryggja okkara pensjónistum munandi tryggari fíggjarlig kor í framtíðini.

Í síni panisku roynd at yvirbjóða betringarnar hjá sitandi samgonu, legði Fólkaflokkurin so eitt ófíggað uppskot, eitt reint paraduuppskot, fram á Løgting.

Hetta ófíggaða uppskotið, sum gekk út upp á at gera útgjaldið úr Samhaldsfasta skattafrítt – pappírið er jú tolið – hevði, um tað var samtykt, merkt, at umleið 200 milliónir krónur høvdu vantað í um árið hjá landi og kommunum.

Við øðrum orðum hevði verið neyðugt við skattahækkingum fyri 200 milliónir krónur á øðrum økjum, um tænastrurnar til borgararnar ikki skuldu gjørst munandi verri.

Uppskotið fall tíbetur, men allir andstöðuflokkarnir tóku undir við tí.

Uppskotið um at gera útgjaldið úr Samhaldsfasta skattafrítt er eisini bert eitt dømi av fleiri um ófíggaða útreiðsluveitslu hjá andstöðuni.

Somu flokkar hava lagt fram so nógv ófíggað uppskot í hesi tingsetuni, at tey høvdu kostað landskassanum í minsta lagi hálvaaðru milliard krónur, um tey gjørdust veruleiki.

Og hetta eru somu flokkar, sum ákæra sitandi samgongu fyri at vera

fíggjarliga ábyrgdaleysa.

Tað er eingin ivi í míni sál um, at ætlanin hjá Fólkaflokkinum einki hevði við nakran bata til pensjónistarnar at gera.

Heldur var hetta ein beinleiðis ætlan at taka grundarlagið undan okkara samhaldsføstu skipan.

Somu flokkar, sum nú sita í andstöðu, hava í 26 ár góðtikið skattligu skipanina, sum Samhaldfasti er og hefur verið fevndur av.

Og í 20 av hesum 26 árunum hava borgarligu flokkarnir sitið við landsins leiðslu í Tinganesi.

Haldið hesir flokkar skuldu skammast, eins og teir hava eitt forkláringsproblem yvir fyri okkara pensjónistum.

Tí hví hava teir í 26 ár sitið sum ryssa uppi yvir deyðum fylti og góðtikið skattingina av Samhaldsfasta fyri síðan at kúvenda 180 gradir?

Tað má kallast fyri politisk populisma í hægsta potensi.

GESTAGREININ

Stór framstig eru hend á útbúgvingarøkinum í hesum skeiðinum. Úr rúgvuni kann nevast: 18 nýggj útbúgvingartilboð, lestrarstuðulin er hækkaður, fleiri velja at útbúgva seg í Føroyum, metnógvir lærusáttmálar eru undirskrivaðir og játtanin til Fróðskaparsetrið er vaksin við 36%, sum er nógv tann hægsti rakstrarvøksturin á fíggjarlógini yvirhøvur.

ÚTBÚGVIING GEVUR LÍVSMØGULEIKAR

SKRIVAD HEVUR: RIGMOR DAM

Tað var bráðneyðugt at fremja ódnartøk á útbúgvingarøkinum, tá ið vit komu til. Vit fóru til val upp á at fáa fleiri ung at velja Føroyar. Tí var umráðandi fyri Javnaðarflokkinn at fáa útbúgvingarmál, tá ið samgongan skuldi skipast. Nú gjørt verður upp, er hugaligt at staðfesta, at fólkatalið hevur ongantið verið hægri, og at lutfalsliga nógv fleiri enn áður velja Føroyar sum útbúgvingarland. Men vit skulu hava enn fleiri ung at velja Føroyar sum heimland, og hesum máli rækka vit einans, um vit halda fram við at skipa fjølbroytt útbúgvingartilboð, lokkandi bústaðar- og starvsmøguleikar, dygdargóð dagstovna- og skúlatilboð og mentanarligt víðskygni.

LESANDI BETRI LIVIKOR

Tá ið umræður útbúgvingarøkið, ger lestrarstuðulin nærur allan munin. Vit kappast við heimsins mest lukrativu skipan, ta donsku, sum føroyingar eiga

rætt til í somu løtu teir leita sær út um fiskimarkið at nema sær útbúgving. Tí mugu vit matcha hesa skipan, so tað ikki er av fíggjarligum ávum, at okkara ungu velja Føroyar frá. Vit hækkaðu stuðulin við 500 kr. um mánaðin og lata nú eisini studning 12. mánaðin, umframt at barnastuðulin hækkaði eitt vet. Harumframt kemur familjuískoytið frá Almannaverkinum

lesandi barnafamiljum væl við. Sum dømi kunnu vit taka, at ein stakur lesandi við tveimum børnum í miðal hevur omanfyri 16.000 kr. at liva fyri um mánaðin. Tað kanska tykist ógvusligt, men avspeglar júst okkara politikk, tí júst hesin bólkurin, stök við børnum, skulu ikki kenna seg ríkin av landinum, tí vit ikki lofta teimum eins væl og danir.

Útbúgving - eitt satt javnaðarmál

- Vit ynskja at virka fyri frælsi frá fátækt og kúgan, og frælsi at menna skapandi evni og møguleikar hins einstaka í felagsskapinum
- Øll menniskju skulu hava javnbjóðis møguleikar at skapa sær fullkomið lívsfrælsi við at skapa sær eydnuna út frá hugi og hegni
- Uppruni, upphav og fíggjarligt bakland skal ikki treyta lívsmøguleikarnar
- Útbúgving kann tryggja fólki eitt meningsfult arbeiðslív við nógvum valmøguleikum
- Upplýsing og útbúgving leggja lunnar undir eitt vælverkandi demokrati
- Arbeiðsmarknaðurin tørvar best skikkaðu arbeiðsmegina

YRKISÚTBÚGVINGAR Á VEGAMÓTI

Javnaðarflokkurinn hefur arbeitt miðvíst við yrkisútbúgvingarækinum, meðan flokkurinn hefur sítíð við skúlamálum, eisini hóast hetta kanska ekki hefur verið so sjónligt í almenninginum. Nýggja yrkisútbúgvingarskipanin, sum undanfarna samgonga setti í verk, er nú eftirmett. Og seinastu trý árin hefur drúgt og fruktagott samstarv verið við allar partar í skipanini. Semja er um, at læringskipanin er verd at varðveita og menna, men avbjóðingar eru við teimum, sum ongan lærusáttmála fáa, umframt at fráfallið er nakað høgt. Tørvur hefur verið á at økja og betra um kunningina um yrkisútbúgvingar millum ung, og ynski er um styttri skúlaskeið og upptøku tvær ferðir árliga. Eisini hefur verið arbeitt við eini konjunkturskipan, so læringatalið verður stóðugari og minni viðbrekið í mun til búskaparstöðu landsins. Farið verður í næstum undir veruligt tripartasamstarv (vinna, fakfeløg, politiski myndugleikin) um hesi viðurskipti, og gongst sum ætlað, verður komið á mál nú í vár.

METNÓGVIR LÆRUSÁTTMÁLAR

Fyri at fáa fleiri ung at velja yrkisútbúgvingarleiðina til – fakini og handverkini – hava mong sjónlig kunningarátøk verið samskipað í tøttum samstarvi millum vinnuna og útbúgvingarmyndugleikan, eitt nú “Greidd frá tínum yrki”, FM fyri handverkslærslur, rokniheftir fyri 8. flokk (Rokna við handverkaranum), skúla-vitjanir á byggiplássum, starvsvenjing í framhaldsdeildini, les&lær blaðið og heimasíða, faldari frá MMR, kunning frá yrkisskúlunum og annað.

Átøkini hava hepnast stak væl, soleiðis at læringatalið er stóðugt vaksandi, og ongantíð í nýggjari tíð hava so nógvir nýggir lærusáttmálar verið undirskrivaðir sum í 2018, har

378 nýggir sáttmálar vóru undirskrivaðir, ella áleið helmingurin av einum ungdómsárgangi. Fyri árin 2003-17 var miðaltalið 36% av hvørjum árgangi.

YNSKJA AT HALDA FRAM

Men tað krevur meira enn fyra ár at røkka á mál, so Javnaðarflokkurinn vil sera fegin hava fyra ár afturat, har vit kunnu seta útbúgvingarpolitisku

dagskránna. Og uttan at fara í smálutir kunnu vit avdúka tvey av málunum, sum vit fara at virka fyri í komandi tíðum: Bústaðir til lesandi og lærslur, og Føroyar sum fjarlestraland, sum nútímans tæknin jú letur so væl upp fyri.

Nøkur framstig á útbúgvingarækinum:

- Lestrarstuðulin er hækkaður, og lestrarstuðul fæst nú allar 12 mánaðirnar
- Á leið 18 nýggj útbúgvingartilboð eru sett í verk. Flestu teirra eru longu byrjað, meðan onnur eru fyrireikað til at verða boðin út á sumri í 2019*
- Ongantíð áður hava lutfalsliga so nógv fólk lisið í Føroyum í mun til uttanlands
- Játtanin til Fróðskaparsetrið er økt við 36 prosentum í valskeiðnum (77 mió. kr. í 2015 upp í 105 mió. kr. 2019). Hetta er nógv tann størsti rakstrarvøxtur á fíggarlóginum
- Setrið hefur fingið munandi betri hølvisviðurskipti við Sjóvinnuhúsinum, har íverksetan, KT-útbúgvingin og Náttúruvísinda-deildin mynda eitt lokkandi, kreativt umhvørvi
- Álit um lestrarlund (campus) er skrivað og handað
- Talið av nýggjum lærusáttmálum er methøgt í nýggjari tíð
- Játtadar eru 40 mió. kr. til nýggja, framkomna útgerð til teknisku skúlarnar
- Farið verður undir nýggjan Húsarhaldsskúla í Klaksvík í næstum
- Ítróttarháskúlin í Vági fingið hægri játtan til fleiri næmingar og nýbygging er á veg
- Háskúlin í Havn fingið hægri játtan til umvælingar og fleiri næmingar
- Eftirskúlin á Tvøroyri tekur næmingar inn í summar
- Skúladepilin í Marknagili er tikin í nýtslu - við grønari orkuloysn!
- Nýggja breytaskipanin á miðnámi og nýggja yrkisútbúgvingarskipanin eru eftirmettar og tillagingar eru ávegis

***2016-2018:** Á setrinum B.Sc. í búskaparfrøði, hjánám í stóðfrøði, M.Sc. í fólkheilsu/heilsuvísindum, útbúgving fyri skúlaleiðslur og 16 fleiri pláss á sjúkrarøktarfrøði. Vinnuháskúlin aspirantskipan til maskinmeistarar. Á Glasi fíggarbúskap, marknaðarførslubúskap og byggifrøði. Miðnám í Suðuroy FHS og búskaparbreyt.

2019: Ferðavinnuútbúgving í Vestmanna. Pedagoghjálpárbúgving í Suðuroy. Innovation og íverksetan á Glasi. Vinnuháskúlin/Setrið bjóða yvirbygna til BA-støði. Útbúgving innan listarligt arbeiði, journalistikk, lögfrøði og námsfrøðiliga leiðslu fyri námsfrøðingar á Setrinum.

GESTAGREININ

FERÐAVINNA, FJØLLINI OG FÓTASPOR Á FOLDUM

Teksturinn er bygdur á framlögu, sum Kristianna Winther Poulsen hevði á Magenta, gamla hotellinum í Miðvági, tann 28. januar í ár, tá ið Vága Javnaðarfelag skipaði fyri tiltaki.

SKRIVAD HEVUR:
KRISTIANNA W. POULSEN

Ferðafólkini eru her. Frá at hava verið ein eksotiskur lítil bólkur av serskøltum í gulum regnklæðum við kikara um hálsin og ryggsekki á rygginum – haðani heitið krabbagággur – tysja tey nú til landið í stríðum streymum. Í allari stórbýarstrongdini hava

tey ásannað, at tey vilja ganga síni frítíðarfótafet á einum lítlum stað, sum er ósjónligt á heimskortum.

GREIÐ BOÐ NEYÐUG

Men seinastu tíðina hava vit hoyrt neyðarróp úr Saksun, úr Mykinesi og av øðrum smáplássum, tí bæði menniskju og náttúra eru um at hokna av teimum mongu vitjandi, sum í

summum førum bara ikki skilja, hvar markið gongur fyri rættan atburð, og í øðrum førum ikki hava fingið greið boð um, hvat er loyvt og hvat ikki er loyvt. Hetta seinna kunnu vit ikki so lættliga lasta teimum, men vit mugu taka okkum annað skinn um bak og syrgja fyri, at eingin hevur orsök til at ivast í, hvørjar reglur eru galdandi fyri vitjandi.

POLITISK RAÐFESTING

Ferðavinna er ein politisk raðfesting. Visit Faroe Islands – sum fyrr æt Ferðaráðið – fekk til uppgávu at marknaðarføra Føroyar í útheiminum og á tann hátt at stimbra ferðavinnu-væksturinn í Føroyum. Ynskið var, at ferðavinnan skuldi verða eitt annað bein at standa á. Og nú eru útlitini, at við verandi vøkstrinum kann ferðavinnan gerast ein berandi vinna undir okkara búskapi og skapa størv og inntøkur, eisini í útjaðaranum.

Um ferðavinnan er svarið – hvør er so spurningurin? Tað eru sanniliga nógvir spurningar tengdir at hesi nýggju vinnuni, sum av álvara hevur tikið dik á seg í okkara samfelag seinastu árin: hvussu taka vit best ímóti teimum? Hvussu við trygd og náttúruvernd? Hvat gera vit, so at vit ikki enda sum í Íslandi? Og tað sigur seg sjálvt, at vit búføstu merkja nógv økta talið á vitjandi.

Nú eru tað so vit, politiski myndugleikin, sum hava ábyrgdina av at gera tað, sum gerast skal, fyri at ferðavinnan skal roynast væl – bæði fyri tey vitjandi, fyri okkum, sum búgva her, og fyri okkara náttúru. Tað skal regna um alt landið – og ikki bara dryppa á dekn - tí øll skulu hava ágóðan av, at ein nýggj vinna vinnur fram. Hetta arbeiðið hevur bæði týðning og skund, tí um fólk kenna seg fremmandagjörd í egnum landi, av at myndugleikarnir steinsova í tímanum, endar galið við eini vinnu, sum annars kundi verið ein sólskinssøga.

BURTUR Í HAGA

Ein annar, og ikki minni viðkomandi spurningur, er okkara egna atgongd til okkara egna náttúru í okkara egna landi. Tí eisini vit føroyingar hava av álvara fingið eyguni upp fyri, hvussu vælgerandi tað er at fara burtur í haga. Hetta er ein góður vani, sum økir um okkara lívsgóðsku, og ein túrus í vøkru føroysku náttúruni er vælgerandi, bæði fyri likam og sál.

Seinastu tíðina hevur orðaskiftið um rættin til at ganga í náttúruni verið drúgt, og vit síggja í dag, at í fleiri økjum í landinum hava einstakir aktørar tikið málið í egnar hendur og krevja pening inn frá fólki, sum fara sær ein túr. Hetta hevur elvt til mikla ørkymlan, ikki minst hjá føroyingum, sum vanliga ferðast frítt í náttúruni.

Samanstoyturin millum áhugamálini hjá ferðavinnuni og atgongdina til náttúruna krevur greiðar og gjøgnumskygdar reglur, so at fólk vita, hvat tey hava við at gera. Sjálf eri eg av teirri sannføring, at tað eigur at vera hvørsmansrættur hjá føroyingum at sleppa at ganga í haga og fjøllum, uttan at skula gjalda fyri hetta. Tað kann eftir mínum tykki ikki koma upp á tal, at vit føroyingar skulu rinda fyri at ganga okkum ein túr út í náttúruna.

OKKARA EGNI LUTUR

Charity begins at home, verður sagt, og tað eru ikki bara ferðafólk, sum dálka í Føroyum – tað duga vit sanniliga eisini sjálvi. Vit eru nakað sein í vendingini í mun til tíðarhóskandi lóggávu um umhvørvisvernd, men nú er hetta evnið veruliga komið á breddan, ikki minst tí at okkara árvakni ungdómur krevur broytingar á økinum.

Eitt er í øllum førum vist – vit kunnu ikki longur lata eyguni aftur fyri teimum álvarsligu avleiðingunum fyri umhvørvið, sum okkara ógvusliga nýtsla hevur. Vit kunnu øll gera okkara, og økt tilvitan um gerandisvanar hevur eisini broytingar við sær.

Sjálv drekki eg ikki longur handilsvatn her í Føroyum, tí okkara atgongd til reint vatn er so sjálvsøgd. Vatnsopin kann drekkast úr krananum.

KLÆÐIR, MATUR OG PLAST

Vit vita, at klædnaíðnaðurin er millum mest dálkandi ídnaður í heiminum.

Og vit vita, at umleið 20 prosent av matvørunum, sum vit keypa, enda í ruskspannini. Hetta er óneyðuga dyrt fyri brúkaran og ringt fyri umhvørvið, tí matvøruframleiðsla er sera orkukrevjandi. So vit kunnu venja okkum við at keypa tað, vit eta, og ikki meira.

Eg má eisini nevna hetta ólukku plastið, sum vit mugu og skulu avmarka. Tað skal burturbeinast á rættan hátt, so at tað ikki endar í náttúruni. Og endurnýtsla av plasti skal mennast nógv meira. Til hetta krevjast greiðar reglur um framleiðslu, áðrenn hugsingur veruliga verður um endurnýtslu, tí í dag er sjálvt framleiðslutilfarið í plasti ov ymiskt til at verða endurnýtt.

Ferðslan – bæði á landi, í luftini og á sjónum – er ein veruligur umhvørvisyndari. Men vit hvørki vilja, kunnu ella skulu sita á afturpartinum alt lívið, og um vit einans flyta okkum við at ganga, súkkla ella svimja, kann lívið gerast heldur tvørligt. Eisini á flutningsøkinum er nógv virksema fyri at finna grønari loysnir, og hesar loysnir skulu vit taka til okkum, antin sjálvboðið ella við ásetingum.

TILVERAN – OKKARA FAGRA RINGRÁS

Sum tykkara Mikkjal á Ryggi sá og so vakurt vísti á í sínum skaldskapi, hongur øll tann menniskjaliga tilveran saman. Um vit við okkara atburði gera okkum inn á ein part av umhvørvinum, hevur tað avleiðingar fyri so nógv annað. Heimurin og alheimurin, gerandisdagurin og halgan, lívið við hús og lívið úti. Alt hetta yrkir og skrivar Mikkjal um við kærleika og alski. Og um vit megna at leggja eitt sindur av hansara boðskapi niður í okkara børn og yngru ættarlið, er vón fyri framman. Treytin er tó, at vit politikarar eisini minnast til at taka boðskap Mikkjals til okkara, og at vit hava neyðug atlit at umhvørvinum við í øllum okkara arbeiði, og í øllum okkara fótasporum á foldum.

VÆLFERÐARSAMFELAGIÐ HVÍLIR Á

Í REYÐA STÓLINUM

Sum fakfelagsmaður veit hann hvussu tað er at arbeiða fyri rættindum og korum hjá fólki. Í dag er hann tingmaður fyri Javnaðarflokkkin við tí endamáli at menna og verja sosialdemokratiska vølfærðarsamfelagið, sum hann heldur vera besta samfelagið í heiminum.

SKRIVAD HEVUR:

BARTAL SÚSSONNUSON HANSEN

Sum smádrongur dámdi honum væl at sita inni og lurta eftir eldra ættarliðinum, tá ið tey tosaðu og kjakaðust um politikk. Hann vaks upp í Dali, har Javnaðarflokkurin hevur sterkar røtur, og gjøgnum bøkur sum "Pelle Erobreren" og "Ditte Menneskebarn" sá hann sjálvur týðningin av sosialdemokratisku hugsjónini. Til lótingsvalið í 2015 fekk Jónleif Johannesen við 183 atkvøðum sæti á tingi fyri fyrstu ferð. Seinni gjørdist hann eisini formaður fyri tingbólkin hjá Javnaðarflokkinum. Trúfesti til flokkinn er umráðandi, og til politiskar avgerðir roynir hann altíð at taka útgangsstøði í hugsjónini og sakliga góðum grundgevingum.

FAKFELAGSMAÐUR

Jónleif Johannesen er útbúgvinn fólkaskúlalærari frá KDAS í Keypmannahavn. Í 2008 varð hann fyrstu ferð valdur í nevndina hjá Føroya Lærarafelag, og frá 2010-2015 varð hann næstformaður. Tíðin sum fakfelagsmaður hevur givið honum eitt gott íkast til politiska virksemd.

At vera í fakfelagsarbeiði snýr seg um at tryggja arbeiðarafjöldini góð og virðilig kor. Styrkin at seta karmar, har øll

verða vird, er, at tey eisini koma at hava eitt gott íkast til samfelagið og okkara felagskassa. Vit skulu ikki gloyma virðini hjá fakfeløgnum, og at Javnaðarflokkurin er sprottin úr somu virðum, sigur Jónleif.

EITT STERKT VÆLFERÐARSAMFELAG

Spurdur hvi hann valdi at stilla upp fyri Javnaðarflokkkin, svarar Jónleif Johannesen:

Eg haldi ikki, at ein noyðist at hyggja so langt fyri at

EINUM RÍKUM VITANARSAMFELAG

staðfesta, at politikkurin, sum Javnaðarflokkurin stendur fyri, er ein skilagóður politikkur. Heim-sins bestu samfeløg eru tey úr Norðanlondum, har sosialdemo-kratiski leisturin, sum Javnaðar-flokkurin arbeiðir eftir, hevur lagt eitt grundarlag fyri velferðar-samfelagnum, og hendan leistin eiga vit at verja. Ein partur av hesum leistinum er, at vit seta karmar til vinnulívið, sum fær rúm at fremja undir ávísum kørnum, og at arbeiðarafjaldin setur síni mörk, so at øll eru við. At vit taka ein part av skatti inn ger, at vit kunnu spenna trygdarnetið, soleiðis at eingin skal detta niðurímillum. Eg haldi, at hetta er ein góð politisk hugsjón og stavn-hald hjá einum landi at stýra eftir.

TÝDNINGARMIKLAR BROYTINGAR

Hetta sam-
gonguskeiðið
hefur sam-
gongan
samtykt
fleiri týdn-

ingarmikil mál. Eitt nú eina fiski-vinnunýskipan og eina pensjóns-nýskipan. Hesar broytingarnar er Jónleif Johannesen sera fegin um.

Pensjónsnýskipanin, sum, saman við øðrum batum, gevur pensjó-nistunum 1500 kr. meira um mánaðin, og fiskivinnunýskipanin, sum steðgaði privatari spekulatión av fiskiloyvum, eru tvey sera týðningarmikil mál. Tey høvuds-átøkini, vit hava gjørt sum heild, eitt nú skattaminking til lág- og miðallønt, barnaískoyti til barna-familjur og betri lestrarumhvørvi, eri eg eisini sera stoltur av. Heilt stutt kann sigast, at vit hava skapt einar javnari Føroyar. Tað er nokk eingin loyna, at Dalstunnilin er eitt persónligt mál, sum eg eri ómeta-liga glaður fyri er komin á skrá. Eg veit ikki um annað enn, at tað er tosað um tunnil til Dals alt mitt lív. At hann endiliga er komin á skrá og skal byrja í hesum samgongu-skeiðinum, haldi eg vera sera gott.

VIL RAÐFESTA FÓLKASKÚLAN

Sum fólkaskúlalærari og fyrrverandi nevndarlimur í Føroya Lærarafelag kennir hann sum eingin annar týdn-ingin av einum góðum fólkaskúla. Hetta er eitt øki, sum hann kennir væl og er góður við.

Vit hava samfeløg, sum eru rík á rávørnum, men um vitan ikki er til staðar, hevur tú ikki orku og pengar at raðfesta velferðarsamfelagið. Tí vil eg raðfesta føroyska fólkaskúlan. Fólkaskúlan, har øll hava somu møguleikar at mennast fakliga og sosialt, og har øll hava somu møguleikar at rækka sínum dreytum, tí tað eru eginleikar,

REYÐ BÓK

Navn: Jónleif Kjartan
Kristfinn Johannesen
Føddur: 28.07.1978
Hjúnaðarlagi: Rannvá
á Steig
Børn: Rakul 13, Høgni 10,
Björg 3
Útbúgving: Fólkaskúlalærari
Yrki: Løgtingsmaður fyri
Javnaðarflokkin (Í farloyvi
sum fyrstilærari í skúlanum á
Fossanesi)
Heimstaður: Klaksvík
Frítíðarítriv:
Føroyskur dansur

raðfestingar og vilji, sum avgera, hvat ein megnar og ikki pengapungurin hjá foreldrunum. At Jónleif Johannesen stóran part av lívinum hevur búið og arbeitt í útjaðaranum, hevur eisini ávirkan á framtíðar raðfestingar hansara.

Eg hevði gjarna sæð, at vit høvdu torað at lagt fleiri almenn arbeiðs-pláss út um landið. Tað hevði verið skilagott, tí tað hevði styrkt fólkasamansetingina. Vit eiga altíð at arbeiða fyri at minka um gjáir, og tí eiga vit eisini at arbeiða fyri at minka um gjáirnar millum útjaðara og miðstað.

Tunlarnar Norður um Fjall náa vit ikki í hesum samgonguskeiðinum, og tí vóni eg, at hetta arbeiðið byrjar skjótt. Hetta verður eitt mál hjá mær, tí eg síggi, at tørvurin er stórir. Men sum heild eru míni persónlig mál tey, sum Javnaðarflokkurin arbeiðir fyri.

AV BORGINI

Hendan ársfjórðingin hava fleiri javnaðarfólk havt sæti á Fólkatingi. Umframt Sjúrð Skaale eru Henrik Old og Rigmor Dam eisini sloppin at royna seg fyrri fyrstu ferð á Christiansborg.

FØROYSK SHIPPINGVINNA Á TORRADØGUM

Umframt sítt vanliga virksemini á Christiansborg hevur Sjúrður Skaale eisini skipað fyrri tiltøkum í Føroyum um føroyska shippingvinnu. Í samstarvi við vinnuna varpaði Javnaðarflokkurin á Fólkatingi ljós á møguleikar og avbjóðingar innan føroyska shippingvinnu á Torradøgum í Klaksvík. Uppmøtingin var góð, og lívligt kjak stóðst burtur úr framløgunum.

Virksemið innan shipping í og úr Føroyum kann vaksa nógv, um bæði vinna og almennir myndugleikar seta eitt samlað fokus á økið. Tó skulu stórar íløgur til í havnir og annað. Fleiri vístu tó á, at kommunur í størri mun kunnu taka seg saman í størri felagsskapir til at byggja størri havnaløg og hava samrakstur kring tey heldur enn at kappast sínamillum.

TEY 17 HEIMSMÁLINI

Aksel V. Johannesen helt í mars mánaði røðu fyrri Føroynevndini, Grønlandsnevndini og Arktiska ar-

beiðsbólkinum á Fólkatingi í sambandi við hoyring um heimsbólkinum í norðatlantiskum høpi. Hann nýtti eisini høvið til ein fund við forkvinnuna fyrri Socialdemokratarnar, Mette Frederiksen.

TVEY NÝGGJ ANDLIT Á FÓLKATINGI

Hetta er ein spennandi avbjóðing, so eg ivaðist ikki í at taka av, hóast tað bert er fyrri eitt stutt tíðarskeið, segði Henrik Old í januar mánaði.

Henrik Old luttók á ymsum fundum, m.a. við dansku fregnartænasturnar. Eisini umboðaði hann Javnaðarflokkin í Norðurlandaráðnum í Reykjavík, og hitti nýggja formannin í norska Stórtinginum, sum í sambandi við sína vitjan í Fólkatinginum kunnaði seg um ríkisfelagsskapin og arbeiðið hjá norðurlatlantisku fólkatingslimunum.

Rigmor Dam segði soleiðis, tá hon tók sæti síðst í februar mánaði:

Tað er hent ein rúgva av viðkomandi tingum á Fólkatingi, meðan Javnaðarflokkurin hevur havt sæti. So seint sum í gjár hoyrdu vit, at danska stjórnin tekur enn fleiri stig fyrri at økja kunnleikan hjá dønum um Føroyar og ríkisfelagsskapin sum heild. So hetta er ein spennandi avbjóðing.

Rigmor Dam lóttók millum annað í viðgerðini av uppskoti um lógarkravdar upplýsingar í sambandi við peningaflytingar í bankastovnum og á fundi um sama mál í Føroya- og Grønlandsnevndini.

RÁÐSTEVNA Í **TUNESIA** UM VEÐURLAGSBROYTINGAR

UNGMAFFELAGIÐ

Rói Dam Dalsgarð og Barbara Gaardlykke Apol, umboð fyri Sosialistisk Ung, vóru síðst í februar í Tunesia, har International Union of Socialist Youth helt ráðstevnu um veðurlagsbroytingar.

Ungmannafelagið hevur seinastu árin lagt dent á samanhald tvørtur um landamørk, og nú temað er veðurlagsbroytingar, føla vit veruliga, at tað er í teimum altjóða samstørvunum, at vit kunnu broyta framtíðina, sigur Rói Dam Dalsgarð, formaður fyri Sosialistisk Ung.

BREXIT LETUR UPP FYRI MØGULEIKUM

Í januar í ár vitjaði Bjarni Hammer í Bretlandi í samband við atkvøðugreiðsluna um Brexit. Vit hava prátað við lögtingslimin um ferðina og hvørjar møguleikar Brexit kann hava fyri Føroyar.

SKRIVAÐ HEVUR: REGIN BERG

15. januar í ár var ein hin týðningarmesta atkvøðan, sum hevur verið, í sambandi við Brexit. Meiningin var, at parlamentið í London skuldi atkvøða fyri avtaluni, sum forsætismálaráðharrin, Theresa May, hevði gjørt við ES, men úrslitið bleiv ein søguliga stórur ósigur. Úrslitið var uppافتur størri óvissa, og í skrivandi løtu er framvegis eingin loysn í eygsjón.

Føroyar útflyta fyri næstan eina milliard krónur árliga til Bretlands.

Tí er tað sjálvsagt, at rembingarnar í Bretlandi hava stóran áhuga, og longu sama dag sum atkvøðan var, vóru lögtingslimirnir Bjarni Hammer og Jógvan Skorheim at finna í bretska parlamentinum.

Bjarni Hammer sigur, at tað var hugtakandi at vera í parlamentinum júst hesar dagarnar. Hann hevur altíð havt stóran áhuga fyri politikki í okkara grannalondum, og metir at tað er týðningarmikið, at varðveita og styrkja tey sambondini við grannalond okkara, sum vit hava. Tí var hann ongantíð í iva um at taka av, tá tað stóð honum í boði at verða eitt av umboðunum úr Føroyum, sum fór til Bretlands í sambandi við Brexit fyrireikingarnar. Umframt týðningin av tílíkum vitjanum, so var tað spennandi, at uppliva Prime Minister's Questions sama dag, sum atkvøðugreiðslan fór fram.

Tá um ræður Brexit, so vísir Bjarni Hammer á, at tað er ilt at siga, júst

hvønn týðning tað kann fáa, um Bretland endar við at fara úr ES. Tó vísir hann á, at hetta kann fáa stóran jaligan týðning. Føroyar hava longu tryggjað sær, at vit framhaldandi hava somu avtalu við Bretland, sum við ES, og tað eru góðir møguleikar fyri, at samráða seg fram til eina betri avtalu við Bretland, tá støðan viðvíkjandi Brexit er blivin greiðari. Besti mátin at fyrireika seg til teirri lýtuna, tá Bretland ikki longur er partur av ES, er júst at samskifta við Bretland og umboð úr Bretlandi, fyri á tann hátt at tryggja sær, at hurðar eru opnar seinni. Ger ein tað, so skuldi góður møguleiki verið fyri, at samanhandilin og samstarvið við Bretland økist.

Bjarni Hammer greiðir frá, at á túrinum lögdu teir stóran dent á at fáa fundir í lag við umboð úr Skotlandi, Orkney/Hetlandi og Hebridunum. Teir vóru á fundi við einum limi í parlamentinum frá

hvørjum av teimum økjum, og tað var ógvuliga eyðsætt, at umboðini høvdu stóran áhuga fyri Føroyum. Bjarni Hammer vísir á, at tey hyggja norðureftir til Føroyar. Tey leita sær íblástur úr føroysku fiskivinnuni og ferðavinnuni, eins væl og tey eru forvitin tá um ræður útbúgving og útbúgvingarmøguleikar. Somuleiðis kom fundurin inn á týðningin av at fáa beinleiðis ferðasamband upp at koyra aftur millum Suðuroynna og Norður Skotland. Hetta hevði latið upp fyri uppافتur fleiri móguleikum, tá um ræður samanhandil og samstarv millum Skotland og Føroyar. Bjarni Hammer samskiftir enn við umboð úr Norður Skotlandi um hesi viðurskiftini, og vónar at eitt fast samband spyrst burtúr hesum samskiftinum.

Hetta at hava gott samband við Skotland kann gerast uppافتur meira aktuelt, tí um Brexit verður so óskipað, sum tað sær út til at vera í løtuni, so er góður móguleiki fyri, at har aftur verður ein fullveldisatkvøða í Skotlandi. Hendir tað, so kann meira enn so hugsast, at tað verður eitt fleirtal fyri, at Skotland meldar seg úr Bretlandi. Bjarni Hammer heldur at hetta gott kann hava við sær, at sambandið millum Skotland og Føroyar styrkist. Tó kann hetta koma nógv ann uppá, hvussu samráðingar serliga um fiskirættindi hátta seg.

Alt í alt var hetta ein góður túrur hjá báðum løgtingsmonnunum. Bjarni Hammer vísir á, at hetta gav teimum ein móguleika til, at ordiliga uppliva hvussu parlamentið í Bretlandi riggar. Somuleiðis møttu teir umboðum úr parlamentinum, sum eru sera Føroya vinarlig. Eitt umboð hevði enn tá arbeitt á flakavirki í Fuglafirði sum ungur, meðan umboðið úr Hebridunum ofta hevur verið og vitjað í Føroyum.

- Tað var bæði gevandi, stórsligið og áhugavert, at upplivað hvussu høgt tey í Bretlandi ganga uppí at varðveita siðvenjurnar, sum eru kring bretska parlamentið, sjálvt nú, tá so mikið nógv rok er kring Brexit, sigur Bjarni Hammer.

NÝTT ÚR ÚTHEIMI:

VÓN OG VÓNLOYSI

SKRIVAÐ HEVUR: REGIN BERG

Gongdin kring heimin farna árs-fjórdingin hevur verið merkt av vón og vónloysi. Brexit er vordin ein gordiskur knútur uttan líka, veðurlagsverkføllini hjá ungdomi kring heim skapa vón, og demokratarnir í USA eru farnir at kappast um, hvør skal stilla upp móti Donald Trump.

Fyri at byrja við vónloysinum, so er stóðan fastlæst í Bretlandi. Tað gerst meira og meira sjónligt, at eingin hevði nakra ætlan fyri, hvussu Bretland skuldi fara úr ES.

Tey konservativu eru í fleiri ymsum bólkum, Labour er í næstan líka nógvum bólkum, og bæði forsætismálaráðharrin, Theresa May, og Labour leiðarin, Jeremy Corbyn, siggja út sum um, at tey ikki vita hvat tey skulu gera. Størsti denturin hevur verið á flokspolitikki – at tryggja, at flokkarnir ikki detta sundur, at ein vinnur næsta valið, og at ein ikki stoytir nakran veljarabólk frá sær, við tí úrsliti at eingin er nøgdur, og eingin loysn er í eygsjón. Tað er vónleyst at meta um hvat úrslitið verður, men um so ein loysn kemur, ið tey flestu kunnu liva við, so hevur Bretland og bretska politiska skipanin mist bæði virðing og álit heima og í altjóða høpi.

Tíðindini um veðurlagsbroytingarnar gerast alt daprari. Prógvini blíva sterkari, broytingarnar og avleiðingarnar greiðari og meira ræðandi, og lond kring allan heim halda fram við at gera alt ov lítið. Einasta veruliga ljósið er skjótt vaksandi ungdomsmótmælini. Ungdómar kring allan heim, á øllum kontinentum (íroknað antarktis) mótmæla hvønn fríggjadag, og krevja at vit vaksnu gera nakað, fyri at bjarga framtíð teirra. Mótmælini gerast størri hvørja viku, og fakfeløg eru so smátt farin at hyggja at, um tey skulu luttaka í mótmælunum eisini. Tað er lítil ivi um, at vit í alt ov langa tíð hava gjørt ov lítið, tó at vit í áratíggju hava vitað avleiðingarnar av hesum. Men við hesi nýggju rørluni kann tað vera, at vit verða tvingað til at stýra rundan um ringastu avleiðingarnar av veðurlagsbroytingunum, áðrenn tað er ov seint.

Vanliga eru undanvalini til forsetavalið í USA mest spennandi hjá teimum, ið liva og anda politikk. Valevnini líkjast, og tí er tað torført at gerast spentur. Kappingin millum Bernie Sanders og Hillary Clinton í 2016, og eftirfylgjandi tapið til Donald Trump, hevur tó broytt hetta. Fleiri og fleiri demokratir bjóða sær til at stilla upp í móti Donald Trump. Øll eru farin til vinstru í mun til undanfarin val, men hvussu langt er ymiskt, eins og hvørji mál einstøku valevnini leggja dent á. Dømi eru um alt frá Bernie Sanders, sum vil skapa eitt Skandinaviskt vælferðarsamfelag, til minni viðgongd valevni, sum vilja lata upp fyri almennum tryggingarskipanum innan heilsuverkið til øll. Okkurt valevni stillar enn tá einamest upp við tí fyri eyga at steðga veðurlagsbroytingum, meðan okkurt annað meira roynir at vera ein nútímans útgáva av Barack Obama. Hvør vinnur hevur stóra ávirkan á, hvørt USA tekur nøkur munagóð fet til vinstru næstu 10 – 15 árini.

UNGMANNAFELAGIÐ

LØGMAÐUR HITTI TEY UNGU Í FLOKKINUM

SKRIVAD HEVUR: BERGUR A. DALSGARÐ

Týskvøldið 19. februar bjóðaði løgmaður yngra ættarliðnum í flokkinum til fundar. SU bjóðaði pitsu og lagt var upp til hugna og samansjóðing. Endamálið við fundinum var at kunna um politiska virkseimið og at geva teimum ungu møguleika at seta síni fingramerki á valskránnu til komandi val.

Tað vóru eini 30 ung úr øllum landinum, bæði kend og nýggj andlit, sum komu til fundar, nú løgmaður bjóðaði. Løgmaður og øll landsstýris- og tingfólk Javnaðarfloksins møttu upp. Tað kendist ikki sum, at hetta var ein fasadufundur, her sótu oddafólkini í føroyskum politikki og góvu sær góðar stundir at hoyra okkum ungu.

Løgmaður bjóðaði vælkominn, og Sjúrdur Skaale hevði eitt lítið upplegg um, hvat tað vil siga at vera politikari. Síðani greiddi Barbara Gaardlykke

Apol frá, hvat tað vil siga at vera virkin í ungdómspolitikki, og hon greiddi frá altjóða virkseminum, sum hon hevur sum forkvinna í UNR. Rói Dam Dalsgarð, verandi formaður, skoytti sínar upplivingar uppí, m.a. við at ferðast uttanlands sum umboð fyrri Føroyar, og síðani stýrði hann orðaskiftinum og fór upp til hvíttalvuna at skriva evni upp, so hvørt sum tað komu uppskot úr salinum.

Tað heilt stóra evnið var sálarheilsa. Í orðaskiftinum um politisku ynskini hjá teimum ungu fylti hetta heilt nógv, og fleiri av limunum í SU høvdu ymiskt annað, sum var viðkomandi fyrri sálarheilsu, at skoyta uppí. Eitt nú varð nevnt, at ung í dag hava nógv for nógv at skula fyrihalda seg til og at liva upp til, og at tað leggur stórt sálarligt trýst á tann einstaka. Tað verður heilt vist settur ein fundur afturat av bara til hetta evnið.

Út yvir hetta varð eisini prátad um lestrarumhvørvið í Føroyum ella mangulin av tí sama, og ynskið um

eitt veruligt kampus, sum Sosialistisk Ung hava skrivað um áður, var upp-afturtikið. Í hesum sambandi varð bústaðartrupulleikin eisini umrøddur, og har góvu tey ungu herðaklapp til politikararnar fyri at hava raðfest fleiri hundrað íbúðir, men samstundis varð ynski havt á lofti um veruliga nógvar og góðar lestraríbúðir. Tað, sum eg helt vera merkisvert við hesum, var, at tað ikki bert vóru tey ungu av bygd, men eisini tey úr Havn, sum ynsktu hetta. Sostatt kann hugsast, at tað ikki bara er ferðingin til skúlan, men eisini tað at sleppa at flyta heimanífrá og á tann hátt at gerast meira sjálvbjargin, sum dregur.

Fundurin mátti hava ein enda, so aftaná hálvan fjórða tíma takkaði Aksel – ja, nú eru vit jú øll komin uppá fornavn – fyri, at so nógv møttu upp, og hann fegnaðist um, at nógv mál vórðu havd á lofti, og skeyt upp, at vit hava ein fund afturat um nakrar mánaðir. Til ta tíð skuldi eg kanska sagt, at tað er sjáldan stuttligari at vera virkin í ungdomspolitikki enn slíkar løtur, tá ein veruliga fólir, at ein hevur beinleiðis ávirkan á førda politikkin hjá flokkinum.

TRÝ NÝGGJ VALEVNI

LØGTINGVALEVNI: INGILÍN STRØM

Ingilín er 27 ára gomul og er úr einum blóðreyðum javnaðarheimi, har politiski áhugin og ábyrgdarkenslan fyri umheiminum hevur verið ein stórur partur av uppvøkstrinum og lívinum sum heild. Á altjóða studentaskúlanum United World College búði og las Ingilín saman við menniskjum úr øllum heiminum, og varð hetta ein grundleggjandi áminning um, at rættvísi og virðing ikki er nakað, ið kemur av sær sjálvum, og heldur ikki nakað, ið vit kunnu taka fyri givið. Eftir at hava búð og arbeitt í Addis Ababa, Keyptmannahavn og øllum har ímillum, flutti hon við manninum Teiti Lassen og soninum Una Halgir heim til Føroyar og tók prógv í føroyskum á Fróðskaparsetrinum.

Í frítíðini fyllir familja og vinir nógv, men eisini sjálvbodna arbeiðið, ið virkar til frama fyri einum rættvísam samfelag. Eitt nú í Amnesty, Ráð Teirra Lesandi, Býarfesti og Vistgrøði. Hon elskar at gera tingini sjálv, bæði tá tað kemur til at velja egið grønmæti, gera hondsápu, sprinklaravesku og músli. Harumframt eru gongutúrar við soninum og hundinum, Dexter, nakað ið eyðkennir gerandisdagin.

Serliga brennir hon fyri at seta umhvørvið hægst á breddan og at tryggja sterkar sosialar skipanir, har eingin kann detta niðurímillum. Har tey, ið verða sjúk, hava møguleika at fáa skjóta og nøktandi viðgerð, tí nógv nógvar hendur eru um tey, har hjálpin er at finna. Har skapanarhugur hjá listafólki verður kveiktur heldur enn køvður, og har bæði kyn arbeiða undir somu treytum.

- Vit síggja sjón fyri søgn í dag, at

Í Javnaðarflokkinum hava vit ikki havt tørv á serligum átøkum til tess at fáa fleiri kvinnur at stilla upp til valini, sum koma. Satt at siga hevur áhugin millum kvinnurnar verið stórur, og eru vit sera fegin um, at vit seinastu tíðina hava kunngjørt trý nýggj nøvn til løgtings- og fólkatingsval: Ingilín Strøm, Birnu Heinesen og Barbaru Gaardlykke Apol. Tríggjar blóðreyðar skilakvinnur við bein í næsini og sterkum meiningum

SKRIVAÐ HEVUR:

JÓNA ÓLAVSDÓTTIR DALSGARÐ

jørðin klárar ikki at fylgja við í okkara ovurnýtslu og einsporaðu leið móttvegis óendaligum vøkstri. Halda vit á fram á somu leið verður grundarlagið fyri sosialu og samfelagsligu skipanunum skrykt undan okkum, tí hesar byggja á verandi veðurlagsskipan. Hetta kunnu, og mugu vit gera nakað við. Tá vit sum samfelag, og sum einstaklingar, brúka minni, hava vit tørv á minni, og hetta kann geva okkum møguleikan at leypa úr hamstarahjólunum og liva eitt lív, har búskaparligur vøkstur ikki longur er týðningarmiklari ella neyðugur fyri at hava tíð og umstøður til sosiala samveru, kropsliga og sálarliga heilsu, sigur Ingilín D. Strøm og heldur fram:

Eg stilli upp, tí eg vil arbeiða fyri einum samfelag, ið flógvar um solidaritet og arbeiðir í felag um felags, rættvísar, burðardyggar og innihaldsríkar loysnir fyri náttúru og fyri menniskju.

LØGTINGSVALEVNI: BIRNA HEINESEN

Birna Heinesen er 32 ára gomul og búsitandi í Hoyvík. Hon er gift Hans Jákupi Danielsen, og saman eiga tey synirnar Marius og Sjúrd. Birna er útbúgvin leiklistafrøðingur við síðugrein í norðurlendskum máli og bókmentum, og undirvísir á miðnámi umframt á Dramaverkstaðnum í Havn. Birna er sera virkin, og umframt at vera kona, mamma og undirvísari situr hon í Leiklistaráðnum og er forkvinna í lærararáðnum á Miðnámi á Kambsdali.

Birna stillar upp, tí hon vil vera við

til at styrkja okkara tryggja vælføðarsamfelag. Serliga brennur hon fyri bústøðum, útbúgving, mentan og list.

- Sum ein av teimum, ið er flutt heim aftur aftaná fleiri ár uttanlands, síggi eg, at avbjóðingarnar í samfelagnum eru nakrar heilt aðrar nú, enn tá eg fór hiðani í lestrarørindum. Vit mangla bústaðir, og í lötuni er tørvurin hjá nógvum at fáa hóskaði tak yvir høvdið bráfeingis - hesum vil eg stríðast fyri at finna varandi loysnir uppá. Talið av fólki, sum nema sær útbúgving økt munandi. Eg undirvísir á miðnámi, og har upplivi eg týðningin av, at politiska skipanin fylgir við menningini innan skúlagongd og útbúgving. Tí vil eg arbeiða fyri, at vit skapa teimum ungu, okkara komandi ættarliðum, best møguligu umstøður at virka undir. Eisini er tað gleðiligt at síggja,

hvussu mentanarlívið blómar í Føroyum. Sum útbúgvin leiklistafrøðingur hevur hetta mín heilt stóra áhuga. Vit eiga so nógv dugnalig listafólk her á landi. Tey ríka okkum við listarligum eygleiðingum og viðmerkingum, sum fáa okkum at síggja okkum sjálvi og okkara samfelag í einum øðrum ljósi. Listin er við til at skapa okkara mentan og samleika, og tí eiga vit at geva listini best møguligu samskiðir, sigur Birna Heinesen og leggur afturat:

- Tí bjóði eg meg fram. Og tí stilli eg upp fyri Javnaðarflokkin.

Í Javnaðarflokkinum eru vit sera fegin um, at Birna Heinesen bjóðar seg fram sum valevni floksins til komandi løgtingsval. Síggj filmsbrot um Birnu Heinesen her.

FÓLKATINGSVALEVN: BARBARA GAARDLYKKE APOL

Barbara er 23 ára gomul, men hevur longu nógv ár á baki í Javnaðarflokkinum og ungmannafelagnum SU. Hon hevur tikið stór stig innan altjóða og norðurlendskan politikk, og í fjør gjørdist hon forseti fyri Ungdomens Nordiska Råd, sum er eitt tað størsta bragdið í føroyskum ungdomspolitikki. Harvið hevur hon sæti í formansskapi Norðurlandsráðsins saman við øðrum navnframum politikarum úr norðurlendsku parlamentunum.

- Tað kennist bara natúrligt fyri meg at taka eitt stig víðari. Eg brenni veruliga fyri altjóða samstarvi, og eg eri vís í, at tað er her, at vit kunnu

loysa tær stóru avbjóðingarnar, ið fara tvørturum landamørk, greiðir Barbara frá. Hon leggur afturat:

- Veruleikin er jú, at føroysku fólkatingsumboðini umboða Føroyar í alheimssamstarvinum, og eg síggi fleiri møguleikar at fáa altjóða ávirkan gjøgnum fólkatingssessin. Harafturat leggur Barbara dent á, at so leingi vit hava felags málsøkir við Danmark, er tað týðningarmikið at hava eina føroyska rødd á Fólkatingi. Uppgávan hjá føroysku fólkatingslimunum er nevnliga eisini at vera eitt slag av vakthundi, og at vera til reiðar at ávirka danskar myndugleikar í mun til føroysk áhugamál.

Soleiðis sum vit kenna Barbaru, hevur hon bein í nøsini, og leggur ikki fingrarnar ímillum, tá hon hevur nakað at finnst at:

- Tað er ikki fyrr enn seinastu árin, at umboðini eru farin at røkja sessin fulla tíð. Harafturat tykist tað sum um, at meginparturin av valevnunum bara nýta fólkatingsvalið sum ein møguleika at gera vart við seg áðrenn eitt løgtingsval. fólkatingssessurin er ov týðningarmikil til hetta, og tí stilli eg einans upp til fólkatingsvalið.

Barbara lesur í lýtuni búskaparfrøði á Setrinum, og gongur alt eftir ætlan, verður hon liðug í summar. Í frítíðini dámar henni væl at binda, at vera saman við vinum og familju og at lesa. Umframt at hava verið virkin í Javnaðarflokkinum, SU og forseti í Ungdomens Nordiske Råd, er Barbara forkvinna í Meginfelag Føroyskra Studenta og limur í føroysku tjóðarnevndini til UNESCO.

KÆRLEIKSKÚLAN MINNIR OKKUM Á, HVUSSU TÝDNINGAR- MIKIL SAMBOND ERU

*Ísv. kærleikskúluna hjá
Dugna helt lögmaður Aksel V.
Johannesen røðu.*

Eg ynski at takka Dugna fyri at verða boðin at halda røðu til hesa hátíðarløtu. Tað er hugaligt at byrja jólamánaðin við hesum afturvendandi tætti, sum nú hevur 10 ár á baki. Vit eru øll spent upp á at hoyra listafólkið, sum hevur prýtt kúluna og at fáa at vita, hvør virðilig fyrimynd fær ársins fyrstu kærleikskúlu.

Tað er vakurt at síggja, hvussu ymsu kærleikskúlurnar mynda heimini. Serliga nú, tá ið kúlurnar eru fleiri

og hanga saman. Tá koma listafólkini, sum hava prýtt tær, ordiliga til sín rætt, segði Aksel V. Johannesen.

KVINNUR Í KOMMUNUPOLITIKKI

18. desember skipaði Demokratia fyri bókaframløgu í sambandi við, at bókina "Kvinnur í kommunupolitikki 1918-2018" kom út. Tiltakið var í Mettustovu, har millum aðrar Eyðgunn Samuelsen landsstýriskvinna helt røðu. Landsstýriskvinnan hugleiddi um tey fyrstu árin hjá sær í kommunalpolitikki, og segði millum annað:

"Hesi bæði dømini frá míni tíð í kommunalpolitikki lærdu meg tvey ting: at summi mál koma ikki veruliga á skrá, fyrr enn kvinnurnar fara í politikk, og at skalt tú útrætta nakað, so skalt tú fara eftir sess-unum, har valdið er. Tað hava vit kvinnur ikki so lætt við, men tað er neyðugt!"

STUÐULIN LØNAR SEG AFTUR Í LONGDINI

Fríggjadagin 4. januar varð kunngjørt hvørji ítróttarfolk fingu lut í Úrvali, sum er stuðulsskipanin hjá ÍSF til seraliga dugnalig ella evnarík ítróttarfolk. Í ár var upphæddin knapt 1,3 millión.

Rigmor Dam, landsstýriskvinna í mentamálum, var við til handanina og helt hesa røðuna:

Eg fari at siga tykkum eina lítla søgu. Tað er ein søga um ein fugl og eina býflugu, sum kendi listamaðurin Leonardo Da Vinci skrivaði fyrri nógv-um árum síðani.

Tað var soleiðis, at býflugan hevði

flogið nakað nær vatnskorpuni í eini á, og vatn var spruttað upp á veingirnar, so hon hevði ilt við at halda flognum. Spakuliga gekk orkan fyrri, og neyðars býflugan stríddist at enda fyrri lívinum í vatnskorpuni. Hetta sá ein fuglur, sum

sat á einari grein har tætt við. Hann var kvikur og pikkaði eitt blað, so tað datt niður til býfluguna. Hon klóraði seg uppá blaðið - og løtu seinni hevði hon rindað møðina, veingirnir tornaðu og hon kundi aftur flúgva avstað.

PÁPAR VIÐ UMBORÐ!

**EYÐGUNN SAMUELSEN
VIÐ PALLBORÐ Á ST-FUNDI**

Eyðgunn Samuelsen hevur verið á Kvinnurættindafundi í ST. Á fundinum var pallborðskjak, har norðurlendsku ráðfrúurnar í javnstøðumálum tosaðu um positivu ávirkanina, tað hevur á javnstøðu, tá pápar ansa børnum og annars taka lut í arbeiðinum við hús.

SÁTTMÁLI UM NÝGGJAN HVALBIARTUNNIL UNDIRSKRIVAÐUR

Verkætlanin viðvíkjandi tunlinum til Hvalbiar við tilhoyrandi vegagerð, er nú komin so væl áleiðis, at sáttmáli er undirskrivaður. Hetta hendi 14. mars, tá virkandi stjórin á Landsverki, Árant Andriasson, og Jón Sigurdsson, stjóri á Articon, skrivaðu undir arbeiðstakarasáttmála um gerð av tunli og tilkoyringarvegum. Eisini var Heðin Mortensen, landsstýrismaður í samferðslumálum, hjástaddur, tá ið undirskrivað varð. Sostatt er tað skjótt klárt at fara undir nýggju farleiðina til Hvalbiar, ið fevnir um bæði tunnil og vegagerð.

Trý feløg vóru undangóðkend at bjóða upp á hesa verkætlan, og lægsta tilboðið átti Articon, sum vilja gera nýggju farleiðina millum Hvalba og Trongisvág fyri 236 mió. krónur. Tekniskur ráðgevi er Landsbyggi-felagið. Hinar fyrirkurnar, sum vóru undangóðkendar, vóru J&K Petersen og NCC.

Kunnandi fundur um nýggju farleiðina til Hvalbiar var suðuri í Salt sunnudagin vikuna fyri, har Landsverk greiddi frá tilmældu linjuføringini og eisini nýtti høvi at lýsa fyrimunir og

vansar við alternativu linjuføringini.

Avgerð er tikin um at halda fast í linjuføringini, ið kommunurnar og Landsverk leingi hava arbeitt við. Onkrar tillagingar verða móguliga gjørdar, soleiðis at hædd verður tikið fyri teimum viðmerkingum um veður og vind, sum staðkend eru komin við.

Nýggi tunnilin verður sostatt framvegis gjørdur frá undir Gjánhamrum í Trongisvági til Niðastabotn í Hvalba, og landsvegir verða gjørdir frá tunnilmunnanum Trongisvágsmeigin til verandi landsveg í Trongisvági og frá tunnilmunnanum Hvalbiarmegin til Nesveg tætt við brúnna um Kjógvatn.

Heðin Mortensen, landsstýrismaður, sigur, at hann er sera fegin um, at sáttmálin um nýggjan Hvalbiartunnil er undirskrivaður, og samstundis ynskir hann Landsverki og Articon alt tað besta við arbeiðinum og samstarvinum.

Sambært stjóranum í Articon, Jón Sigurdsson, byrjar arbeiðið beinanvegin.

FAKTA UM NÝGGJA HVALBIARTUNNILIN

Tunnislongdin verður 2,5 kilometrar, tilkoyringarvegurin Trongisvágsmeigin 0,9 kilometrar, og Hvalbiarmegin 2,3 kilometrar. Samlaði kostnaðurin er sambært verklagslógini 272 milliónir krónur. Umframt arbeiðstakaraútreiðslur fevnir samlaða játtanin eisini um prosjektering, prosjektleiðslu, ráðgeving, eftirlit, el-arbeidstøku og annað.

FAKTA UM VERANDI HVALBIARTUNNIL

Hvalbiartunnilin, sum varð tikin í nýtslu í 1963, er elsti tunnil í Føroyum. Nakrar dagføringar eru gjørdar, men tunnilin er lágur og einbreytaður. Bæði tunnil og vegur liggja høgt, eins og vegurin er smalur og í brattara lagi. Tunnilin lýkur ikki dagsins krøv til trygd, dygd og ferðslu, eins og farleiðin er ein forðing fyri vinnumenning og útbyggingum í byggunum norðan fyri tunnilin.

Minningarorð um Andreas Petersen

Nú sólin alt síðan stytsta dag so líðandi hefur togað seg hægri og hægri upp á himmalhválvið, og vit frøast um sigrandi ljósið og tilstundandi várið, so við eitt, so verða vit mint á orðini í sálminum, “At best sum sólin fagrast skínur, deyðin inn um dyrnar trínur”.

Og henda sunnudagin var tað Andreas Petersen, sum varð fluttur um sýn bert 71 ára gamal.

Vit í Javnaðarflokkinum drýpa høvur, nú vit hava mist ein sera dugnaligan og trúgván starvsfelaga gjøgnum mong ár.

Andreas varð føddur í Oyndarfirði 8. juni 1947 sonur Martinu og Arna Petersen. Foreldrini búsettu seg í Klaksvík seinni, haðani pápin sigldi. Hann var úr Oyndarfirði og hon av Eiði. Í hesum livandi og virkna býi vaks Andreas upp og livdi síni unglingaár, áðrenn leiðin lá fyrst til Havnar og so niður til Danmarkar at nema sær útbúgving. Hann tók læknaprógvi í 1977 í Keypmannahavn. Seinni flutti hann til Svøríkis at arbeiða sum lækni og at útbúgva seg til kommunulækna. Heimafturkomin gjørdist hann fyrst kommunulækni í Runavík, síðan í Havn, áðrenn hann tók við kommunulæknastarvinum í Gøtu, sum hann røkti í samfull 30 ár fram til 2015.

Andreas var giftur við Katrini Zach-

ariassen, sum er ættað av Sandi. Tey búsettu seg í Syðrugøtu, og Katrin fekk starv sum lærari við Handilsskúlan á Kambsdali. Tey fingi tvey børn, sonin Arna og dótturina Jóhannu. Nú Andreas legði árárnar inn, so áttu hann og Katrin fimm abba- og ommubørn.

Heilt frá ungum árum var Andreas javnaðarmaður. Hjá honum vóru tað korini hjá vanligu fólkinum, sum lógu honum fremst á sinni. Hann gjørdist tí virkin í Eysturoyar Javnaðarfelag og sat sum limur í kommununi í Gøtu frá 1994 til 2004.

Tá nýggj samgonga varð skipað í sep. 1994 varð Andreas Petersen valdur sum landsstýrismaður í almanna- og heilsumálum. Hetta var í kjalarvørrinum av stóra hóttafallinum, sum hevði rakt landið tvey ár frammanundan. Javnaðarflokkurin hevði havt eitt stak vánaligt val, har flokkurin fór úr 10 niður í 5 tingsessir, men Andreas var til dystin fús. Hetta vóru málsøkini, sum høvdu hansara størsta áhuga, umframt at hann sum

lækni hevði stóra vitan um júst heilsumál. Og ikki kann sigast annað enn, at væl hilnaðist hjá honum sum landsstýrismaður, og vann hann sær stóra virðing millum manna.

Við lögtingsvalið í 2002 varð Andreas valdur lögtingsmaður. Hesa tíðina sat flokkurin í andstöðu, og hetta var tíðin, tá fullveldisbylgjan var í hæddini. Hann varð afturvaldur á valinum í 2004, og tá var flokkurin aftur í samgongu og hevði leiðsluna við lögmanni. Valskeiðið 2008 og fram til 2011 sat Andreas sum varamaður á tingi, men stillaði ikki upp aftur í 2011.

Andreas hevði eitt blíðligt og fyrirkomandi lyndi. Hann tók alt á sín egna hóvliga og skilagóða hátt. Hann var drúgvur og djúpur í kjakinum, og ongantið lat hann seg taka av fótum, tí hansara politiski grundvøllur var tryggur sum kletturin. Hann hevði eina sera breiða vitan um samfelagslig viðurskipti ikki bara her hjá okkum, men eisini burtur í heimi. Tað er eingin loyna, at tíðin, hann búði í Svøríki,

hevði havt stóra ávirkan á hann, serliga politiskt. Hann var hugtikin av svenska vælferðarsamfelagnum, og mangan tók hann dømir um hetta fram, tá hann førði fram røðu á tingi. Tá Andreas slapp at greiða frá um “Folkhemmet”, tá var hann í essinum.

Sum fáur annar hevði Andreas eitt sera gott minni. Honum nýttist ikki at leita upplýsingar fram, sum vit gera nógv av í dag, tí hann hevði flestu hesar sum vanliga vitan. Hendingar, árstøl og ikki minst ættarbond visti hann bara, og tí var hann altíð sera áhugaverdur í kjaki og práti. Stóri áhugi hansara fyri samfelagnum gjørdi, at hann fylgdi ómetaliga væl við øllum tí, sum fyriførst rundan um hann.

Ikki minst munnu eisini Gí og Víkingur hava nýtt væl av tí áhuga, sum Andreas hevði fyri sínum nýggju heimaliðum. Fáir mundu dystirnir vera í Sarpugerði, sum hann ikki sá, og var ein uttanlandsferð við Gí og seinni Víkingi, so var Andreas við sum liðlækni.

Gøtufólk og eysturoyingar hava mist sín gamla kommunulækna, sum var millum teirra í trý áratíggjur og skapti tryggleika.

Eisini vit í Javnaðarflokkinum hava mist. Andreas veitti flokkinum ein trúgv og drúgvan stuðul. Altíð førði hann seg fram við tí positiva og væl-viljaða politiska boðskapinum. Hesa klóku og vísu rødd fara ivaleyst mong javnaðarfólk at sakna.

Men størstur er missurin hjá tykkum hansara kærui Katrini, Arna og Jóhannu við familjum, nú hann so bráðliga varð tikin burtur. Flokkurin vísir tykkum størstu samkenslu. Hann, sum øllum valdar, hann hjálpi og styrki tykkum í ókomnum døgum.

Javnaðarflokkurin takkar Andreasi Petersen fyri ta orku og tað ídni, hann legði í politisku uppgávuna at flyta landið fram á leið.

Við hesum orðum lýsa vit frið yvir minnið um javnaðarmannin Andreas Petersen.

Javnaðarflokkurin

Petur Martin Hansen, 40 ár

14. februar fylti Petur Martin Hansen, formaður í Norðoya Javnaðarfelag, 40 ár. Flokkurin ynskir Petur Martini hjartaliga til lukku við degnum og takkar fyri tað stóra arbeiðið hann ger fyri flokkin í Norðoyggjum.

Tveir tingmenn føðingardag á kvinnudegnum

Á kvinnudegnum 8. mars høvdu tveir tingmenn okkara føðingardag. Fólkatingsmaðurin Sjúrdur Skaale bleiv 52 ár og løgtingsmaðurin Bjarni Hammer bleiv 44 ár. Hjartaliga til lukku tit báðir.

LANDSFUNDUR 2019

verður í Smæruni í Havn leygardagin 6. apríl

Gestarøðari: Mogens Lykketoft

JAVNAÐARFLOKKURIN

LANDSFUNDURIN OG VEITSLAN

Setið ein stóran kross í álmanakkan leygardagin 6. apríl. Tað er valár, og vit leggja upp til ein spennandi landsfund og eina rimmar landsfundarveitslu í Havn.

Landsfundurin verður í ár hildin í Smæruni, har vit byrja við morgunmati klokkan 8.30 og halda á til klokkan 17. Á skránni verður m.a. formansrøða frá Akseli V. Johannesen, orðaskifti millum limir og gestarøða frá Mogens Lykketoft. Allir limir floksins hava møti- og talurætt. Nærri skrá verður kunngjørd seinni.

Landsfundarveitslan við góðum mati, sangi, undirhaldi og nógvum skemtingarsomum javnaðarfólki verður í Róðrarneystinum á Argjum klokkan 19 sama kvøld. Kostnaðurin fyri veitsluna er 250 krónur (150 fyri lesandi og pensjonistar). Peningurin skal flytast á kontu 9181 - 150.794.1 í Betri Banka. **Tilmeldingin skal sendast á oluffaj@logting.fo ella við at ringja á tlf. 741489 í seinasta lagi 2. apríl.**

Vit síggjast í Havn leygardagin 6. apríl, og “So fylkjast vit á vali, síðsta stríðið er í nánd, og Internationali ber sigurin í hond.”

JAVNAÐARKVINNUR Á BINDIKLUBBA- RUNDFERÐ

Vilja tit vera við til at ávirka politisku dagsskránnar?

Í Javnaðarflokkinum vilja vit, at veljarin skal hava ávirkan millum valini. Tí skipa við javnan fyri limafundum og vitja kring oyggjarnar, har vit práta við fólk um møguleikar, forðingar, ynskir og dreymar.

Men ofta eru tað tey somu, sum siga frá. Sum koma á fund og sum rópa hart, tá okkurt ikki riggar, sum tað skal. Tað skulu tey halda fram við. Men vit vilja eisini hoyra frá teimum, sum ikki eru fyrst at rætta fingurin upp í eini stórarí mannføld. Teimum, sum ikki rópa so hart. Tí hesi hava minst líka hvassar eygleiðingar og duga minst líka væl at koma við hugskotum og góðum ráðum til politikarar. Og ofta – ikki altíð – men ofta eru tað kvinnurnar, sum halda seg aftur.

Vit vilja eisini hoyra kvinnurnar! Og tí bjóða kvinnuligu umboðini hjá Javnaðarflokkinum seg til at vitja bindiklubbar kring landið, har politikkur verður á skrá í eitt kvøld. Vit hava eina kaku og onkrar spurningar við, men bindiklubbin sleppur at seta dagsskránnar.

Tíma tit at tosa um politikk í eitt kvøld? Send okkum eina boð á: javnaðarflokkurin@logting.fo so gera vit eina avtalu.

P.s. javnaðarpolitikarar duga eisini at binda og tosa um uppskriftir